

Zdravá včelstva po celý rok - včelí neduhy a jak jim předcházet

Dne 25.března 2022 se ve včelařském naučném areálu v Chlebovicích od 17.00 do 21.00 hod. konala druhá jarní odborná přednáška ze skupiny témat - nemoci, škůdci a zdraví včel. Přednášejícím byl MVDr. Martin Kamler (*1979), který je přednášejícím odborníkem ČSV pro tlumení nákaz, anatomii, biologii a fyziologii včely medonosné a učitel včelařství. Akce se zúčastnilo 50 včelařů. Touto přednáškou pokračoval vzdělávací cyklus odborné včelařské i laické veřejnosti pod hlavičkou ČSV, z.s. okresní organizace Frýdek-Místek.

V úvodu přednášky zazněla včelařská rovnice, jejímž autorem je Dr. Gerhard Liebig a kterou by měl mít každý včelař stále na paměti: **ÚHYN = VARROA x VČELAŘ**². Vyzdvihuje odpovědnost včelaře za zdraví jeho včel a poukazuje na velikost jeho podílu na případných špatných, nevhodných, opožděných či špatně provedených zootechnických postupech, které v konečném důsledku mohou vést a mnohdy vedou k úhynům včelstev.

Byla zdůrazněna nutnost hledat cesty, jak upravovat a vylepšovat metodiku během celého roku v boji proti varroáze. V rámci přednášky jsme prošli celý včelařský rok a zaměřili se na jeho kritická místa, ozřejmili jejich příčiny a důsledky. Objasnili jsme zároveň jednotlivé druhy nejčastěji se dnes vyskytujících včelích chorob a škůdců, rozebrali váhu jejich negativního působení na včelstva a možnosti jejich detekce a rozpoznání včelařem u včelstva jak v plenéru, tak i pod mikroskopem. Následně na to pak vhodná ošetření a dále principy správného fungování jednotlivých veterinárních prostředků a hlavních působících látek v nich. Shodli jsme se na tom, že fumigace amitrazem nebyla na světě překonána co do minimální dávky léčiva a maximálního účinku. Probrali jsme úskalí a limity dnes běžně používaných a schválených prostředků, a to jak na zdraví včel, tak i na zdraví člověka. Celý vývoj a registrace nových léčiv se řídil a dosud řídí třemi potřebami mít léčivo, které:

- je **vysoce účinné proti roztočům**
- **současně minimálně toxické pro včely**
- **minimalizuje možnosti přechodu reziduí do včelích produktů.**

Při aktuálním nezdaru je třeba se ptát nikoliv co jsem udělal včera nebo před měsícem, ale co a jaká opatření jsem učinil či jaké prostředky a jak jsem aplikoval již v roce loňském. Proto by se mělo stát nezbytnou součástí včelařské praxe vedení záznamů v úlových denících. Letní ošetření je tak v současnosti klíčové pro vytvoření zdravého včelstva k přezimování. Ošetřením včelstev snižujeme populaci roztočů varroa. To má jako další významný efekt i nižší rozvoj viróz, které roztoč varroa přenáší. Brakování a nikoliv spojování slabých a nemocných včelstev by mělo být samozřejmou praxí a zbraní včelařů proti šíření těchto patogenů. Jelikož je prokázáno, že roztoč varroa je skutečně hlavním protivníkem, je potřeba zvyšovat efektivitu zásahů :

- **sledování spadu a případně včasné letní ošetření**
- **nepřítomnost zavíčkovaného plodu při podzimním ošetření (monitoring včelstev)**
- **současné ošetření spolu se sousedy včelaři.**

Poškození včel se nemusí vždy projevovat viditelnými změnami, nicméně zásadní je délka života včel. Prázdný úl je pak mnohdy jen výsledkem spojení těchto negativních faktorů spolu se sociální imunitou včelstva. Jelikož je vidina nového zázračného léku na světě v nedohlednu, je stále nutné si připomínat, že úspěšnost včelaření leží na bedrech nás včelařů. Proto je nutné, aby se včelaři vzdělávali a dodržovali doporučená pravidla.

Zapsal Ing.arch. Aleš Jílek

Reakce školitele:

Přednáška v Chlebovicích zůstane mezi těmi, na které člověk nezapomíná. Jednak díky blízkosti mého rodného kraje a jednak díky včelařskému publiku, které se akce zúčastnilo. Byl znát zájem o přednášené téma a přemýšlení nad problematikou z různých pohledů. Z dotazů a diskuzí je zřejmé, že řada včelařů hledá nové způsoby a cesty, jak efektivně a citlivě přistupovat (zejména) k tlumení varroázy včel. Snažím se zdůrazňovat, že roztoči Varroa jsou stále tím nejdůležitějším problémem, kterému je třeba na prvním místě věnovat pozornost. I když již řadu prostředků používáme k tlumení varroázy dlouhou dobu, jejich efektivita je stále vysoká. Je však důležité vždy sledovat situaci v jednotlivých lokalitách společně s rozvojem a stavem včelstev a podmínkami prostředí. Každý rok je jiný, tak jako všechno v zemědělství. Přeji zdravé včely všem a těším se na další spolupráci.

Martin Kamler